

Brüssel, 28. aprill 2025
(OR. en)

7679/25

CULT 25
AUDIO 23
SOC 235
SUSTDEV 20
SAN 169
EDUC 120
EMPL 151
RELEX 481
DIGIT 67

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Uus kultuurikäsitusviis Euroopa Liidus: kultuurikompass ja programmi „Loov Euroopa“ tulevik – <i>Poliitiline mõttevahetus</i>

Lisas edastatakse delegatsioonidele eespool nimetatud teemat käsitlev eesistujariigi suunisdokument, pidades silmas nõukogu 13. mai 2025. aasta istungil (haridus, noored, kultuur ja sport) toimuvat poliitilist mõttevahetust.

**Uus kultuurikäsitusviis Euroopa Liidus:
kultuurikompass ja programmi „Loov Euroopa“ tulevik**

Poliitiline mõttevahetus

A. SISSEJUHATUS

Praeguses ebastabiilses ja murettekitavas geopoliitilises olukorras peab EL olema tugev ja ühtne. Kultuur ja kultuuripärand väljendavad loovust ja meie rikkalikku ajalugu; nad on kogukonnaelu, kultuurilise mitmekesisuse ja Euroopa väärtuste alus. Samal ajal seisavad Euroopa kultuuri- ja loomesektorid silmitsi seninägematute probleemidega. Venemaa Ukraina-vastane agressioon ja selle barbaarsed ilmingud näitavad selgelt, et ohus on ka kultuuripärand. Konfliktiolukordades, kus Euroopa ühine kultuur ja pärand langevad sõja ohvriks, on äärmiselt oluline arendada sotsiaalset ja institutsioonilist vastupanuvõimet ning strateegiaid, mis seavad kultuuri, pärandi ja kestliku arengu taastepoliitika keskmesse.

Seega on sellel Euroopa jaoks otsustaval ajajärgul vaja uuesti läbi mõelda meie toetus kultuurile ning kultuuri- ja loomesektorile. Ootame huviga mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 avaldamist, millega määratakse kindlaks kultuurile antava ELi tulevase rahalise toetuse ulatus ja tingimused. Samal ajal ja vastusena nõukogu üleskutsele töötab Euroopa Komisjon välja kultuurikompassi – üldist strateegilist raamistikku kultuuri erinevate mõõtmete suunamiseks ja rakendamiseks –, mis peaks näitama suunda Euroopa kultuuri- ja loomesektori ees seisvate pakiliste probleemide lahendamisel.

B. PROGRAMMI „LOOV EUROOPA“ TULEVIK

Sellea seoses pakub kõigile liikmesriikidele erilist huvi programm „Loov Euroopa“, mis on kõige olulisem ELi rahastatav Euroopa kultuuri- ja loomesektori toetamise vahend. Programmi „Loov Euroopa“ raames rakendatud algatused võimaldasid oluliselt toetada piiriülest koostööd, edendada kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, koondada eksperditeadmisi ning arendada kultuuri- ja loomesektorites tegutsevate Euroopa üksuste potentsiaali ja ulatust. Samuti aitasid need tugevdada professionaalsust ning kultuuri- ja loomesektori konkurentsivõimet ja soodustasid selle sektori kasvu üleilmsel turul.

Programmi „Loov Euroopa“ kavandamine ja rakendamine jääb endiselt Euroopa Komisjoni ülesandeks. 2025. aasta jaanuaris kirjutasid 27 ELi liikmesriigi kultuuriministrid alla kirjale, mis oli adresseeritud asepresident Henna Virkkunenile ning volinikele Glenn Micallefile ja Piotr Serafinile ja milles nad rõhutasid kultuuri tähtsust Euroopa arengu ja mitmekesisuse jaoks ning märkisid, et ühiseid jõupingutusi selle programmi toetamiseks tuleks jätkata. ELi kultuuriministrid märkisid, et „Loov Euroopa“ on ainus ELi programm, mis on spetsiaalselt kavandatud kultuuri- ja loomeorganisatsioonide, kunstnike ja kultuuritöötajate koostöö toetamiseks. Nad rõhutasid, et kultuuril on keskne roll väärtustel põhineva kogukonna kaitsmisel, meie ühise Euroopa identiteedi rikastamisel ja sotsiaalse ühtekuuluvuse suurendamisel ning ühtlasi toetab see innovatsiooni ja konkurentsivõimet. Lisaks edendab kultuur ühtekuuluvustunnet ja kodanikuaktiivsust, mis on oluline ELi demokraatlike väärtuste kaitsmiseks. Ministrid märkisid, et vajadus kultuuri- ja loomesektori koostöö järele ELi tasandil ei ole kunagi olnud pakilisem, eriti käimasoleva digiülemineku kontekstis ja pidevalt muutuvas maailmas.

Kirja lõpus antakse märku programmi „Loov Euroopa“ jätkamise soovist:

„(...) tagamaks, et sektor suudab jätkuvalt kohaneda ja jõudsalt areneda kiiresti muutuval üleilmsel maastikul, kutsume meie, allakirjutanud kultuuriministrid, Euroopa Komisjoni tungivalt üles seadma kultuurilise mitmekesisuse ja kunstivabaduse jätkuvalt prioriteediks. Kinnitame veel kord, et kultuuri- ja loomesektorid, sealhulgas audiovisuaaltööstus, vajavad tõhusaid ja sektoripõhiseid ELi stiimuleid. Need stiimulid peavad olema väga nähtavad ning need tuleks kavandada strateegiliselt, et toetada kultuurikoostööd ja sisu loomist. Nad peaksid tagama, et ELi strateegiad ja rahastamisprioriteedid on paindlikud ja vastavad sektori kiiresti muutuvatele vajadustele ning digiprobleemidele ja tehnoloogilistele uuendustele. ELi eelarveläbirääkimistest ette ruttamata soovime rõhutada, et ainult selliste sihipäraste meetmetega on võimalik kaitsta sektori pikaajalist vastupanu- ja konkurentsivõimet ning Euroopa kultuuri- ja loomeökosüsteemi elujõulisust. Loodame jätkata ühiseid jõupingutusi ja tugevdada veelgi Euroopa rolli kultuurilise mitmekesisuse, loovuse ja innovatsiooni edendamisel.“

ELi kultuuriministrite selge ja kindel seisukoht on oluline element, mida tuleb käimasolevas ettevalmistusprotsessis programmi „Loov Euroopa“ tugevdamiseks arvesse võtta.

C. UUS KULTUURIKOMPASS

Kultuurikompass on volinik Glenn Micallef'i missioonikirjas esitatud juhtalgatus. Kompass peaks aitama lõimida kultuuri ELi üldistesse poliitikaeesmärkidesse, kinnitades taas ELi väärtusi ja juhtpõhimõtteid lõppeesmärgiga tagada, et kultuur muutub kõigile kättesaadavamaks. See peaks käsitlema vajadust strateegilisema ja sidusama lähenemisviisi järele kultuuri toetamisel, mis vastab keerulisele poliitilisele ja geopoliitilisele kontekstile.

Komisjon alustas ettevalmistuste tegemist kõnealuseks strateegiliseks algatuseks, pidades sealhulgas 8. aprillil Varssavis toimunud ministrite mitteametlikul kohtumisel ELi liikmesriikidega esimese viljaka mõttevahetuse, kus keskenduti ELi kultuuripoliitika kujundamise juhtpõhimõtetele, mis tuleb tulevases kultuurikompassis kinnistada, ning kinnitades peamised suunad. Liikmesriigid tunnistasid kultuuri olemuslikku väärtust ja vajadust tagada loomevabadus, kaitsta kultuurilist mitmekesisust ja kultuuripärandit ning suurendada sektori vastupanuvõimet, tagades digitehnoloogia panuse valmisolekusse ja kultuuri kättesaadavusse. Kliimamuutuste tingimustes peaksid kultuuripoliitika kujundajad võtma arvesse ka kestlikku arengut, tagama investeerimise innovatsiooni ja tehnoloogilisse ümberkujundamisse, olles teadlikud aga ka mõjust, mida avaldab sektorile tehisintellekt. Paljud osutasid kunstnikele ja loovisikutele kui põhikapitalile, toetades õigusakte, mis edendavad nende töötingimusi ja õiglast tasu, parandades sotsiaalkaitset. Osalejad rõhutasid üksmeelselt kultuuri rolli demokraatia, heaolu ja ühiskonna tervise suurendamisel ning selle tulemusel tõsteti esile kultuuri süvalaiendamist ELi poliitikas ja kultuuridiplomaatias.

Pärast konstruktiivseid arutelusid ministrite mitteametlikul kohtumisel annab hariduse, noorte, kultuuri ja spordi nõukogu 13. mai istung ministritele võimaluse süvendada arvamuste vahetust kultuurikompassis sisalduvate peamiste kultuuripoliitika teemade üle, et käsitleda peamisi kultuuri ning kultuuri- ja loomesektori ja asjakohase tööstuse ees seisvaid väljakutseid.

Kultuurikompassi käsitlev põhjalik konsultatsiooniprotsess hõlmab ka kirjalikku konsultatsiooni (veebiküsitlus) ja tööseminari, mille korraldavad Euroopa Komisjon ja eesistujariik ühiselt 17. juunil 2025 Brüsselis. Nende konsultatsioonide eesmärk on hõlbustada liikmesriikide kaasamist kultuuri tulevase strateegilise ELi-poolse poliitilise toetamise kavandamisse.

D. KÜSIMUSED POLIITILISEKS MÕTTEVAHETUSEKS

Eeltoodut arvesse võttes palutakse ministritel jagada oma seisukohti järgmistes küsimustes.

1. Võttes arvesse praegu kultuuri- ja loomesektori ees seisvaid probleeme, palun märkige, kas programmi „Loov Euroopa“ tuleks kohandada, et neid väljakutseid paremini käsitleda, ja kui tuleks, siis kuidas?
2. Võttes arvesse praegust geopoliitilist konteksti, kuidas saaks kultuurikompassiga senist olukorda muuta ja tagada, et kultuuri strateegilist tähtsust tunnustatakse koos ELi ja liikmesriikide tasandil esile kerkivate uute poliitiliste prioriteetidega?

Palun ärge ületage kolme minuti pikkust kõneaega.

Eesistujariik soovib, et ministrid esitaksid oma avaldused kirjalikult pärast hariduse, noorte, kultuuri ja spordi nõukogu istungit. Teie ettepanekud edastatakse Euroopa Komisjonile panusena täiendavate ettevalmistuste tegemiseks tulevase programmi „Loov Euroopa“ ja kultuurikompassi jaoks.
